

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)
10 päivänä tammikuuta 2006*

Asiassa C-98/03,

jossa on kyse EY 226 artiklaan perustuvasta jäsenyysoikeuksien noudattamatta jättämisestä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 28.2.2003,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään U. Wölker, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Saksan liittotasavalta, asiamiehinhään M. Lumma ja C. Schulze-Bahr,

vastajaana,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit C. Gulmann (esittelevä tuomari), R. Silva de Lapuerta, P. Kūris ja G. Arestis,

julkisasiamies: A. Tizzano,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 14.7.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 24.11.2005 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on kanteessaan vaatinut yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että koska Saksan liittotasavalta

— ei ole säätänyt, että luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta 21 päivänä toukokuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY (EYVL L 206, s. 7; jäljempänä direktiivi) 4 artiklan 1 kohdassa

tarkoitettujen erityisten suojelutoimien alueiden ulkopuolella toteutettujen tiettyjen hankkeiden vaikutukset alueeseen on arvioitava direktiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisesti riippumatta siitä, ovatko nämä hankkeet sellaisia, että niillä saattaa olla merkittävä vaikutus erityisten suojelutoimien alueeseen

- sallii päästöt erityisten suojelutoimien alueelle riippumatta siitä, ovatko nämä päästöt sellaisia, että niillä saattaa olla merkittävä vaikutus kyseiseen alueeseen

- on jättänyt lajien suojelua koskevien säännösten soveltamisalan ulkopuolelle tiettyjä suojeltuihin eläimiin kohdistuvia tahattomia vahinkoja

- ei ole taannut direktiivin 16 artiklassa tarkoitettujen poikkeusten myöntämisedellytysten noudattamista alueiden suojelun kanssa yhteensopivina pidettyjen tiettyjen toimenpiteiden osalta

- on antanut kasvinsuojeluaineiden käyttöä koskevia säännöksiä, joilla ei riittävästi oteta huomioon lajien suojelua, ja

- ei ole ilmoittanut kalastusta koskevia säännöksiä ja/tai ei ole varmistanut, että nämä säännökset sisältävät riittävät kalastusta koskevat kiellot,

se ei ole noudattanut direktiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohdan sekä 12, 13 ja 16 artiklan mukaisia velvoitteitaan.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön oikeus

- 2 Direktiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaan sen tavoitteena on ”edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä suojelemalla luontotyyppejä ja luonnonvaraista eläimistöä ja kasvistoa jäsenvaltioiden sillä Euroopassa olevalla alueella, jossa perustamissopimusta sovelletaan”.
- 3 Direktiivin 4 artiklassa säädetään menettelystä niiden alueiden osoittamiseksi erityisten suojelutoimien alueiksi, joilla on direktiivissä suojeltavia lajeja ja luontotyyppejä.
- 4 Direktiivin johdanto-osan kymmenennen perustelukappaleen mukaan ”suunnitelmat tai ohjelmat, joilla voidaan vaikuttaa merkittävästi suojelualueeksi osoitetun tai myöhemmin osoitettavan alueen suojeluun, on arvioitava asianmukaisella tavalla”. Tämän perustelukappaleen sisältö on ilmaistu direktiivin 6 artiklan 3 kohdassa, jossa viitataan 4 kohtaan. Kyseisissä kohdissa säädetään seuraavaa:

”3. Kaikki suunnitelmat tai hankkeet, jotka eivät liity suoranaisesti alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellisia, mutta saattavat vaikuttaa tähän alueeseen

merkittävästi joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa, on arvioitava asianmukaisesti sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen suojelutavoitteisiin. Alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnista tehtyjen johtopäätösten perusteella ja jollei 4 kohdan säännöksistä muuta johdu, toimivaltaiset kansalliset viranomaiset antavat hyväksyntänsä tälle suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, että suunnitelma tai hanke ei vaikuta kyseisen alueen koskemattomuuteen, ja kuultuaan tarvittaessa kansalaisia.

4. Jos suunnitelma tai hanke on alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnin kielteisestä tuloksesta huolimatta ja vaihtoehtoisten ratkaisujen puuttuessa kuitenkin toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset tai taloudelliset syyt, jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarvittavat korvaavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että Natura 2000:n yleinen kokonaisuus säilyy yhtenäisenä. Jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle toteutetut korvaavat toimenpiteet.

Jos kyseisellä alueella on ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi ja/tai laji, ainoat kysymykseen tulevat näkökohdat ovat sellaisia, jotka liittyvät ihmisen terveyteen tai yleiseen turvallisuuteen tai ensisijaisen tärkeisiin suotuisiin vaikutuksiin ympäristöön taikka, komission lausunnon mukaan, muihin erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottaviin syihin.”

5 Direktiivin 12 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet liitteessä IV olevassa a kohdassa olevia eläinlajeja koskevan tiukan suojelujärjestelmän käyttöönottamiseksi niiden luontaisella levinneisyysalueella ja kiellettävä:

a) kaikki näiden lajien yksilöitä koskeva tahallinen pyydystäminen tai tappaminen luonnossa;

- b) näiden lajien tahallinen häiritseminen erityisesti niiden lisääntymis-, jälkeläistenhoito-, talvehtimis- ja muuttoaikana;
- c) tahallinen munien hävittäminen tai ottaminen luonnosta;
- d) lisääntymis- tai levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen.”

6 Direktiivin 13 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet liitteessä IV olevassa b kohdassa olevia kasvilajeja koskevan tiukan suojelujärjestelmän käyttöönottamiseksi ja kiellettävä:

- a) näiden kasvien tahallinen poimiminen, kerääminen, leikkaaminen, irtikiskominen tai hävittäminen luonnosta niiden luontaisella levinneisyysalueella;
- b) kyseisten lajien luonnosta otettujen yksilöiden hallussapito, kuljetus, kaupan pitäminen tai vaihtaminen ja tarjoaminen myytäväksi tai vaihdettavaksi, lukuun ottamatta niitä yksilöitä, jotka on otettu laillisesti ennen tämän direktiivin täytäntöönpanoa.

2. Edellä 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettuja kieltoja sovelletaan tässä artiklassa tarkoitettujen kasvien kaikkiin elämänvaiheisiin.”

7 Direktiivin 16 artiklan 1 kohta kuuluu seuraavasti:

”Jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole ja jollei poikkeus haittaa kyseisten lajien kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämistä niiden luontaisella levinneisyysalueella, jäsenvaltiot voivat poiketa 12, 13 ja 14 artiklan ja 15 artiklan a ja b alakohdan säännöksistä:

- a) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi ja luontotyyppien säilyttämiseksi;

- b) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, jotka koskevat viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta sekä vesistöjä ja muuta omaisuutta;

- c) kansanterveyttä ja yleistä turvallisuutta koskevista tai muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle;

- d) näiden lajien tutkimus- ja koulutus-, uudelleensijoittamis- ja uudelleenistuttamistarkoituksessa ja näiden tarkoitusten kannalta tarvittavien lisääntymistoi-
menpiteiden vuoksi, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen;
- e) salliakseen tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen liitteessä IV olevien lajien yksilöiden ottamisen ja hallussapidon kansallisten toimival-
taisten viranomaisten määrittelemissä rajoissa.”

Kansallinen oikeus

- 8 Saksan liittotasavalta on pannut direktiivin täytäntöön muun muassa luonnon- ja maisemansuojelusta 21.9.1998 annetulla liittovaltion lailla (Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege, BGBl. 1998 I, s. 2995; jäljempänä BNatSchG 1998).
- 9 Tämä laki on sittemmin kumottu ja korvattu luonnon- ja maisemansuojelusta 25.3.2002 annetulla liittovaltion lailla (Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege, BGBl. 2002 I, s. 1193; jäljempänä BNatSchG 2002).
- 10 BNatSchG 2002:n 34 §:n 1 momentilla on pantu Saksan oikeusjärjestyksessä täytäntöön direktiivin 6 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä virkkeessä asetettu velvollisuus arvioida hankkeet sen kannalta, miten ne vaikuttavat kyseisessä direktiivissä tarkoitettuihin suojeltuihin alueisiin.

11 BNatSchG 2002:n 10 §:n 1 momentin 11 kohdassa määritellään käsite "laissa tarkoitetut hankkeet" seuraavalla tavalla:

- a) yhteisön tärkeänä pitämällä alueella tai eurooppalaisella lintujensuojelualueella toteutettavat hankkeet ja toimenpiteet, jos niille on saatava viranomaisen hyväksyminen tai jos ne on ilmoitettava viranomaisille taikka jos ne ovat viranomaisten toteuttamia,

- b) 18 §:ssä tarkoitetut luontoa ja maisemaa koskevat toimenpiteet, jos niille on saatava viranomaisen hyväksyminen tai jos ne on ilmoitettava viranomaisille taikka jos ne ovat viranomaisten toteuttamia, ja

- c) laitokset, joille on saatava lupa ilmansuojelua ja meluntorjuntaa koskevan liittovaltion lain perusteella, ja sellainen vesien käyttö, jolle on saatava vesien käyttöä koskevassa laissa tarkoitettu lupa tai hyväksyntä,

jos ne ovat sellaisia, että ne erikseen tai yhdessä muiden hankkeiden tai suunnitelmien kanssa ovat omiaan vaikuttamaan merkittävästi yhteisön tärkeänä pitämään alueeseen tai eurooppalaiseen lintujensuojelualueeseen — — ."

12 BNatSchG 2002:n 18 §:ssä säädetään seuraavaa:

"1. Tässä laissa tarkoitettuja luontoa ja maisemaa koskevia toimenpiteitä ovat maa-alueiden muodon tai käytön muutokset tai maanpinnan kanssa yhteydessä olevien pohjavesien tason muutokset, jotka voivat aiheuttaa huomattavia muutoksia ekosysteemin tai maiseman suorituskykyyn ja toimintaan.

2. Toimenpiteitä eivät ole maaperän käyttäminen maatalouteen, metsätalouteen ja kalastukseen, jos luonnon- ja maisemansuojelua koskevat tavoitteet ja periaatteet on otettu huomioon. Maaperän käyttämisellä maatalouteen, metsätalouteen ja kalastukseen ei lähtökohtaisesti vaaranneta edellä mainittuja tavoitteita ja periaatteita, jos 5 §:n 4–6 momentissa säädettyjä edellytyksiä ja maataloudesta, metsätaloudesta ja kalastuksesta annetun lain sekä liittovaltion maaperänsuojelulain 17 §:n 2 momentin mukaisia hyvää ammattikäytäntöä koskevia sääntöjä on noudatettu.”

- 13 BNatSchG 2002:n 36 §:ssä, jonka otsikkona on ”Aineelliset haitat”, säädetään seuraavaa:

”Jos on odotettavissa, että sellaisesta laitoksesta, jolle on saatava ilmansuojelua ja meluntorjuntaa koskevassa liittovaltion laissa tarkoitettu lupa, aiheutuu päästöjä, joilla mahdollisesti yhdessä muiden laitosten tai toimenpiteiden kanssa on tämän laitoksen vaikutusalueella vakavia vaikutuksia yhteisön tärkeänä pitämän alueen tai eurooppalaisen lintujensuojelun alueen suojelemisen edellytyksenä oleviin seikkoihin, ja jos alueen heikentymistä ei voida korjata 19 §:n 2 momentin mukaisesti, lupaa ei myönnetä, jolleivät 34 §:n 3 ja 4 momentin säännöksissä asetetut edellytykset täyty. 34 §:n 1 ja 5 momenttia sovelletaan soveltuvin osin. Päätökset tehdään yhdessä luonnon- ja maisemansuojelusta vastaavien toimivaltaisten viranomaisten kanssa.”

- 14 BNatSchG 2002:n 39 §:n, jonka otsikkona on ”Suhde muihin säännöksiin”, 2 momentin ensimmäisessä virkkeessä säädetään seuraavaa:

”Tämän osan säännökset sekä sen perusteella ja siihen liittyen annetut säännökset eivät vaikuta kasvin- ja eläintensuojelua, eläinkulkutaudeilta suojautumista sekä metsiä, metsästystä ja kalastusta koskevan lainsäädännön säännöksiin.”

- 15 BNatSchG 2002:n 42 §:n 1 ja 2 momentilla pannaan täytäntöön direktiivin 12 ja 13 artiklaan sisältyvät kiellot.
- 16 BNatSchG 2002:n 43 §:n, jonka otsikkona on "Poikkeukset", 4 momentissa säädetään seuraavaa: "Edellä 42 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjä kielloja ei sovelleta toimiin, jotka on tarkoitettu maaperän käyttämiseksi maatalous-, metsätalous- ja kalastus-tarkoituksiin ja jotka on toteutettu hyvän ammattikäytännön ja 5 §:n 4–6 momentissa säädettyjen edellytysten mukaisesti, eikä toimiin, joilla pyritään käyttämään hyväksi näistä toiminnoista saatavia tuotteita tai toteuttamaan 19 §:ssä tarkoitettu hyväksyty toimenpide tai joilla pyritään ympäristövaikutusten arviointiin ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain mukaisesti taikka vielä toteuttamaan toimenpide, jolle on myönnetty 30 §:ssä tarkoitettu lupa, edellyttäen, että tällä ei tahallaan häiritä eläimiä, niiden pesimis- tai hautomisalueita, elinympäristöä tai suojapaikkoja, eikä myöskään erityisesti suojeltuja kasvilajeja. — —"
- 17 Direktiivi on pantu Saksan liittotasavallassa täytäntöön myös useilla sektorikohtai-silla laeilla, muun muassa 14.5.1998 annetulla kasviensuojelulailla (Pflanzenschutz-gesetz, BGBl. 1998 I, s. 971; jäljempänä PflSchG), jonka 6 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

"Kasvinsuojeluaineita on käytettävä hyvän ammattikäytännön mukaisesti. Niiden käyttö on kielletty, jos on odotettavissa, että siitä aiheutuu haitallisia vaikutuksia ihmisten tai eläinten terveydelle tai pohjavedelle taikka että sillä on muita vakavia haitallisia vaikutuksia erityisesti luonnon tasapainolle. Toimivaltainen viranomainen voi määrätä toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen tämän momentin 1 ja 2 virkkeessä mainittujen edellytysten täyttämiseksi."

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

- 18 Komissio lähetti Saksan liittotasavallalle 10.4.2000 virallisen huomautuksen, jossa se pyysi kyseistä jäsenvaltiota esittämään huomautuksensa direktiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohdan sekä 12, 13 ja 16 artiklan täytäntöönpanon osalta.
- 19 Tutustuttuaan Saksan liittotasavallan 11.8.2000 lähettämään vastaukseen komissio antoi 25.7.2001 perustellun lausunnon, jossa kyseistä jäsenvaltiota kehoitettiin ryhtymään kyseisen lausunnon noudattamisen edellyttämiin toimenpiteisiin kahden kuukauden määräajassa lausunnon tiedoksiannosta lukien.
- 20 Tässä perustellussa lausunnossa komissio päätteli erityisesti BNatSchG 1998:aan viitaten, että Saksan liittotasavalta ei ollut toteuttanut direktiivin edellä mainittujen säännösten täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä.
- 21 Perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättymisen jälkeen Saksan liittotasavalta kiisti 21.11.2001 päivätyllä kirjeellään komission esittämät väitteet.
- 22 BNatSchG 2002 tuli voimaan tämän jälkeen.
- 23 Komissio päätti näin ollen nostaa tämän kanteen.

Kanteen ottaminen tutkittavaksi

- 24 Saksan hallitus esittää ensiksi, että komission kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi, koska komissio ei ole ottanut riittävästi huomioon kaikkia BNatSchG 2002:lla voimaan saatettuja uusia säännöksiä eikä liioin muita kansallisia erityissäännöksiä. Kyseisillä säännöksillä kuitenkin taataan Saksan hallituksen mukaan se, että riitautettuja Saksan lainsäädännön säännöksiä sovelletaan direktiivin mukaisesti.
- 25 Tältä osin on huomautettava, että kysymys siitä, onko komissio ottanut huomioon tiettyjä säädösmuutoksia arvioidessaan Saksan lainsäädännön yhteensoveltuutta direktiivin kanssa, liittyy pääasiaan ja näin ollen siihen, onko kanne perusteltu, eikä kanteen tutkittavaksi ottamiseen.
- 26 On myös syytä korostaa, että se seikka, että komissio kanteessaan esittämässään kanneperusteissa nojautuu eräisiin BNatSchG 2002:n säännöksiin ja mainitsee BNatSchG 1998:n aiemmat vastaavat säännökset sülleissa, vaikka perusteltu lausunto koski vain kyseisiä aiempia säännöksiä, ei aiheuta sitä, että kannetta ei voitaisi tutkia.
- 27 Vaikka onkin totta, että EY 226 artiklan nojalla nostetun kanteen kohde rajataan oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä ja että kanne voi näin ollen perustua vain kyseisessä menettelyssä esille tuotuihin säännöksiin, kyseinen vaatimus ei kuitenkaan merkitse, että perustellussa lausunnossa ja kanteessa mainittujen kansallisten säännösten pitäisi kaikissa tapauksissa vastata toisiaan täydellisesti. Kun lainsäädäntöä on muutettu näiden kahden menettelyvaiheen välillä, riittää, että oikeudenkäyntiä edeltävässä menettelyssä riitautetulla lainsäädännöllä käyttöön otettu järjestelmä on kokonaisuudessaan pysytetty niillä uusilla toimenpiteillä, joita

jäsenvaltio on toteuttanut perustellun lausunnon antamisen jälkeen ja jotka riitautetaan kanteessa (asia C-221/03, komissio v. Belgia, tuomio 22.9.2005, 38 ja 39 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

- 28 Käsiteltävänä olevassa tapauksessa BNatSchG 2002:n säännökset, joihin komissio viittaa kanteessaan, ovat olennaisesti samat kuin ne BNatSchG 1998:n säännökset, joita se arvosteli perustellussa lausunnossaan.
- 29 Kanne on näin ollen otettava tutkittavaksi.

Pääasia

- 30 Komissio esittää kanteensa tueksi kuusi väitettä.

Ensimmäinen väite

Asianosaisten lausumat

- 31 Komissio moittii Saksan liittotasavaltaa siitä, että direktiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohtaa ei ole pantu täydellisesti täytäntöön kyseisen jäsenvaltion kansallisessa oikeudessa, koska BNatSchG 2002:n 10 §:n 1 momentin 11 kohdan b ja c alakohtaan sisältyvä ja erityisten suojelutoimien alueiden ulkopuolella toteutettuihin hankkeisiin sovellet-

tava käsite hanke on liian suppea ja sillä suljetaan vaikutusten arviointivelvollisuuden ulkopuolelle tiettyjä toimenpiteitä ja muita toimintoja, jotka mahdollisesti ovat haitallisia suojelluille alueille.

- 32 Komissio väittää BNatSchG 2002:n 10 §:n 1 momentin 11 kohdan b alakohdassa tarkoitettujen hankkeiden osalta, että koska ne sisältävät vain kyseisen lain 18 §:ssä tarkoitettua luontoa ja maisemaa koskevat toimenpiteet, eräitä hankkeita, jotka voivat vaikuttaa suojeltuihin alueisiin merkittävästi, ei koske direktiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohdan mukainen alueelle aiheutuvien vaikutusten ennakkotutkinta. Kyseisen 18 §:n 1 momentti kattaa nimittäin ainoastaan maa-alueiden muodon tai käytön muutokset, mutta siinä ei oteta huomioon kaikkia niitä muita toimintoja tai toimenpiteitä, joita ei ole suunnattu suojeltuun alueeseen, eikä liioin niitä toimintoja tai toimenpiteitä, jotka eivät aiheuta siihen minkäänlaista muutosta, vaikka ne voivat vaikuttaa tällaiseen alueeseen merkittävästi. BNatSchG 2002:n 10 §:n 1 momentin 11 kohdan b alakohdassa tarkoitettu käsite hanke, jolla tarkoitetaan erityisten suojelutoimien alueen ulkopuolella toteutettuja toimenpiteitä, on todellisuudessa suppeampi kuin kyseisen pykälän a alakohtaan sisältyvä käsite hanke, joka koskee erityisten suojelutoimien alueella toteutettuja hankkeita. Kun direktiivissä määritetään toimenpiteet, joiden vaikutukset on arvioitava, siinä ei kuitenkaan tehdä eroa sen mukaan, suoritetaanko nämä toimenpiteet suojellulla alueella vai sen ulkopuolella.
- 33 Lisäksi BNatSchG 2002:n 18 §:n 2 momentissa jätetään kyseisen lain 10 §:n 1 momentin 11 kohdan b alakohdassa tarkoitettua käsitteen hanke ulkopuolelle maaperän käyttäminen maatalouteen, metsätalouteen ja kalastukseen, kun siinä otetaan huomioon luonnon- ja maisemansuojelua koskevat tavoitteet ja periaatteet.
- 34 Lisäksi komissio arvostelee kyseisen lain 10 §:n 1 momentin 11 kohdan c alakohdan osalta sitä, että käsitteen hanke määritelmä on rajattu yhtäältä laitoksiin, joille on saatava ilmansuojelua ja meluntorjuntaa koskevassa liittovaltion laissa (Bundes-Immissionsschutzgesetz, jäljempänä BImSchG) tarkoitettu lupa, ja toisaalta sellaiseen vesien käyttöön, jolle on saatava vesitalouslaissa (Wasserhaushaltsgesetz,

jäljempänä WHG) tarkoitettu lupa tai hyväksyntä. Laitoksia ja vesien käyttöä, joille ei ole saatava tällaista lupaa tai hyväksyntää, ei siten koske direktiivin 6 artiklan 3 kohdassa säädetty velvollisuus arvioida vaikutukset alueeseen, riippumatta siitä, voiko niillä olla merkittävä vaikutus suojeltuihin alueisiin.

35 Saksan hallitus väittää ensiksi, että komissio tulkitsee hankkeen käsitettä liian laajasti, koska se ei hyväksy minkäänlaista rajoitusta velvollisuudelle arvioida ne vaikutukset, joita Saksan lainsäädännössä tarkoitetuilla toiminnoilla olisi näille alueille. Kyseistä käsitettä olisi Saksan hallituksen mukaan arvioitava ottamalla huomioon tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista 27 päivänä kesäkuuta 1985 annettuun neuvoston direktiiviin 85/337/ETY (EYVL L 175, s. 40) sisältyvä täsmällinen määritelmä.

36 Kyseinen hallitus väittää seuraavaksi, että BNatSchG 2002:n 18 §:n 1 momentissa tarkoitettu käsite "toimenpide" edellyttää tapauskohtaista tutkintaa, joka tehdään ottamalla huomioon direktiivin tavoitteet. Kyseisellä 18 §:n 1 momentilla ei siten käytännössä rajoiteta direktiivissä tarkoitettua hankkeen käsitettä. Kyseisessä säännöksessä ei edellytetä, että maa-alueiden muoto tai käyttö muuttuvat, vaan kyseessä on toimenpide, kun toiminnalla on maa-alueisiin sellainen vaikutus, joka heijastuu suojeltuun alueeseen.

37 Saksan hallitus väittää BNatSchG 2002:n 18 §:n 2 momentissa säädetyn poikkeuksen osalta, että kyseisessä säännöksessä edellytetään ehdottomasti, että luonnon- ja maisemansuojelun tavoitteet ja periaatteet on otettu huomioon, jotta maaperän käyttäminen maatalouteen, metsätalouteen ja kalastukseen ei muodostaisi hanketta, jonka vaikutukset on arvioitava.

- 38 Saksan hallitus esittää lopuksi BNatSchG 2002:n 10 §:n 1 momentin 11 kohdan c alakohdan osalta, että laitosten, joille ei ole BImSchG:n nojalla hankittava lupaa tai hyväksyntää, on itse täytettävä direktiivin huomioon ottavat vaatimukset. Tässä laissa nimittäin veloitetaan erityisesti tarkistamaan, että ne ympäristölle aiheutuvat haitalliset vaikutukset on estetty, jotka voidaan välttää tekniikan avulla, ja että ne haitalliset vaikutukset, joiden välttäminen ei onnistu käytettävissä olevan tekniikan tason johdosta, on supistettu mahdollisimman vähiin. Saksan hallitus väittää erityisesti sellaisen veden käytön osalta, joka ei edellytä WHG:n mukaista lupaa, että kyse on käytöstä, joka koskee vähäistä vesimäärää ja joka on yhteensopeltuva yhteisön vesipolitiikan puitteista 23 päivänä lokakuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/60/EY (EYVL L 327, s. 1) kanssa. Kyseinen hallitus toteaa, että jos käyttöä, jolla ei ole merkittävää vaikutusta tietyn vesimuodostuman tilaan, ei ole otettava huomioon direktiivin 2000/60 nojalla ja jos se ei edellytä lupaa, sillä ei liioin voi olla merkittävää vaikutusta läheisiin erityisten suojelutoimien alueisiin.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 39 On huomautettava, että direktiivin 6 artiklan 3 kohdan ensimmäisen virkkeen mukaan kaikki suunnitelmat tai hankkeet, jotka eivät liity suoranaisesti alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellisia, mutta saattavat vaikuttaa tähän alueeseen merkittävästi joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa, on arvioitava asianmukaisesti sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen suojelutavoitteisiin.
- 40 Yhteisöjen tuomioistuin on jo aiemmin todennut, että suunnitelman tai hankkeen vaikutusten asianmukaisen arvioinnin edellytyksenä on, että on olemassa mahdollisuus tai vaara, että suunnitelma tai hanke vaikuttaa kyseiseen alueeseen merkittävästi. Kun otetaan kuitenkin erityisesti huomioon ennalta varautumisen periaate, tällainen vaara on olemassa, jos objektiivisten seikkojen perusteella ei voida sulkea pois sitä, että kyseinen suunnitelma tai hanke vaikuttaa merkittävästi kyseessä olevaan alueeseen (ks. asia C-6/04, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomio 20.10.2005, 54 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

- 41 Edellytys, jonka täyttyessä suunnitelman tai hankkeen vaikutuksia tietylle alueelle on arvioitava ja joka merkitsee sitä, että jos on epäilyksiä merkittävien vaikutusten aiheutumatta jäämisestä, tällainen arviointi on suoritettava, ei näin ollen tee mahdolliseksi jättää tällainen arviointi eräiden hanketyyppien osalta suorittamatta — kuten asia on yhtäältä BNatSchG 2002:n 10 §:n 1 momentin 11 kohdan b alakohdan, luettuna yhdessä kyseisen lain 18 §:n kanssa, ja toisaalta 10 §:n 1 momentin 11 kohdan c alakohdan osalta — sellaisten kriteerien nojalla, joilla ei voida taata, että kyseiset hankkeet eivät voi vaikuttaa suojeltuihin alueisiin merkittävästi.
- 42 On erityisesti huomautettava, että BNatSchG 2002:n 10 §:n 1 momentin 11 kohdan b ja c alakohdassa jätetään arviointivelvollisuuden ulkopuolelle hankkeet, jotka muodostuvat yhtäältä muista luontoa ja maisemaa koskevista toimenpiteistä kuin maa-alueiden muodon tai käytön muutoksista tai maanpinnan kanssa yhteydessä olevien pohjavesien tason muutoksista, ja toisaalta hankkeet, jotka liittyvät sellaisiin laitoksiin tai sellaiseen veden käyttöön, jotka eivät edellytä lupaa. Ei kuitenkaan vaikuta siltä, että näillä arviointivelvollisuuden ulkopuolelle jättämistä koskevilla kriteereillä voidaan taata, että kyseiset hankkeet ovat järjestelmällisesti sellaisia, että ne eivät voi vaikuttaa suojeltuihin alueisiin merkittävästi.
- 43 Mitä erityisesti tulee laitoksiin, jotka eivät BImSchG:n mukaan edellytä lupaa, se seikka, että kyseisessä säädöstekstissä veloitetaan tarkistamaan, että ne ympäristölle aiheutuvat haitalliset vaikutukset on estetty, jotka voidaan välttää tekniikan avulla, ja että ne haitalliset vaikutukset, joiden välttäminen ei onnistu käytettävissä olevan tekniikan tason johdosta, on supistettu mahdollisimman vähiin, ei voi riittää takaamaan direktiivin 6 artiklan 3 kohdassa säädetyn velvollisuuden noudattamista. BImSchG:ssä säädetyllä tarkistamisvelvollisuudella ei missään tapauksessa voida varmistaa, että tällaista laitosta koskeva hanke ei vaikuta suojellun alueen koskemattomuuteen. Erityisesti velvollisuus tarkistaa, että ne ympäristölle aiheutuvat haitalliset vaikutukset, joiden välttäminen ei onnistu käytettävissä olevan tekniikan tason johdosta, on supistettu mahdollisimman vähiin, ei takaa sitä, että tällaisella hankkeella ei tule olemaan kyseistä vaikutusta.

- 44 Mitä tulee vesien käyttöön, joka ei WHG:n mukaan edellytä lupaa, se seikka, että kyse on käytöstä, joka koskee vähäistä vesimäärää, ei sellaisenaan sulje pois sitä, että osa tästä käytöstä voi vaikuttaa suojeltuun alueeseen merkittävästi. Vaikka tällaisella vedenkäytöllä ei olisi merkittävää vaikutusta tietyn vesimuodostuman tilaan, tästä ei seuraa, että sillä ei liioin voisi olla merkittävää vaikutusta läheisiin suojeltuihin alueisiin.
- 45 Edellä esitetty huomioon ottaen on syytä todeta, että Saksan liittotasavalta ei ole kansallisessa lainsäädännössään pannut asianmukaisesti täytäntöön direktiivin 6 artiklan 3 kohtaa eräiden erityisten suojelutoimien alueiden ulkopuolella toteutettujen hankkeiden osalta.

Toinen väite

Asiansaisten lausumat

- 46 Komissio väittää, että BNatSchG 2002:n 36 §:llä ei panna asianmukaisesti täytäntöön direktiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohtaa, koska ensiksi mainitun säännöksen mukaan päästöjä aiheuttavat laitokset jäävät ilman lupaa ainoastaan silloin, kun on syytä odottaa, että kyseiset laitokset vaikuttavat erityisesti erityisten suojelutoimien alueeseen, joka sijaitsee alueella, jossa tällaista laitosta käytetään.
- 47 Tästä seuraisi, että tällaisen alueen ulkopuolella syntyneitä aineellisia haittoja ei sitä vastoin otettaisi huomioon, mikä olisi vastoin mainittuja direktiivin säännöksiä.

48 Saksan hallitus esittää, että niiden aineellisten haittojen valvonta, jotka ovat syntyneet laitoksen vaikutusalueella ilmansaasteiden tai melun johdosta, on suoritettava tapauskohtaisesti ottamalla huomioon kaikki paikalliset olosuhteet sekä kyseisen laitoksen päästöt. Lisäksi aineellisia haittoja aiheuttavalle hankkeelle myönnetään käytännössä lupa vain silloin, kun kyseisellä hankkeella ei ole haitallisia vaikutuksia direktiivin suojelukohteisiin.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

49 On huomautettava, että koska BNatSchG 2002:n 36 §:n mukaan päästöjä aiheuttavat laitokset jäävät ilman lupaa ainoastaan silloin, kun ne voivat vaikuttaa erityisesti näiden laitosten vaikutusalueella sijaitsevaan suojeltuun alueeseen, niille laitoksille, joiden päästöt osuvat tällaisen alueen ulkopuolella sijaitsevalle suojellulle alueelle, voidaan myöntää lupa ilman, että otetaan huomioon näiden päästöjen vaikutukset tällaiselle alueelle.

50 Tältä osin on todettava, että Saksan lainsäädännössä käyttöön otettu järjestelmä — siltä osin kuin se koskee päästöjä sellaisella vaikutusalueella, joka on määritetty teknisissä soveltamisohjeissa erityisesti laitoksiin liittyvien yleisten kriteerien perusteella — ei vaikuta sellaiselta, että sillä taataan direktiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohdan noudattaminen.

51 Koska ei ole tieteellisesti todistettuja kriteerejä — Saksan hallitus ei ole esittänyt sellaisia — joiden perusteella voitaisiin ensi näkemältä sulkea pois se, että päästöt, jotka osuvat kyseisen laitoksen vaikutusalueen ulkopuolella sijaitsevalle suojellulle alueelle, voivat vaikuttaa kyseiseen alueeseen merkittävästi, kansallisessa oikeudessa kyseisellä alalla käyttöön otetulla järjestelmällä ei missään tapauksessa voida taata, että hankkeet tai suunnitelmat, jotka koskevat sellaisia päästöjä aiheuttavia laitoksia, jotka osuvat näiden laitosten vaikutusalueen ulkopuolella sijaitseville suojelluille alueille, eivät vaikuta kyseisten alueiden koskemattomuuteen direktiivin 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

52 Näin ollen on todettava, että direktiivin 6 artiklan 3 kohtaa ei ole pantu asianmukaisesti täytäntöön.

Kolmas väite

53 Komissio moittii Saksan liittotasavaltaa siitä, että se ei ole pannut asianmukaisesti täytäntöön direktiivin 12 artiklan 1 kohdan d alakohdan sisältyvää velvollisuutta toteuttaa tarpeelliset toimenpiteet eräitä eläinlajeja koskevan tiukan suojelujärjestelmän käyttöönottamiseksi kieltämällä lisääntymis- tai levähdyspaikkojen heikentäminen tai hävittäminen. Komission mukaan jäsenvaltiot veloitetaan kyseisessä säännöksessä kieltämään paitsi tahalliset toimet myös tahattomat toimet. Se väittää, että BNatSchG 2002:n 43 §:n 4 momentti ei ole direktiivin 12 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukainen, koska ensiksi mainitussa säännöksessä sallitaan eräät poikkeukset sääntöihin, joilla näitä alueita suojellaan, ”edellyttäen, että tällä ei tahallaan häiritä eläimiä, niiden pesimis- tai hautomisalueita, elinympäristöä tai suojapaikkoja — —”.

54 Saksan hallitus esittää, että direktiivin 12 artiklan 1 kohdan d alakohdan täytäntöönpano on koko Saksan liittotasavallan alueella rajattu tahallisiin toimiin, mikä on kyseisen hallituksen mukaan tämän säännöksen mukaista, koska siinä ei säädetä, että kyseisten alueiden tahaton hävittäminen tai heikentäminen on sisällytettävä siinä säädettyyn suojelujärjestelmään. Kyseisen hallituksen mielestä tulkinta, jonka mukaan myös tahattomat toimet ovat kiellettyjä, on joka tapauksessa suhteellisuusperiaatteen vastainen.

55 Tältä osin on riittävää todeta, että yhteisöjen tuomioistuin on jo aiemmin lausunut, että direktiivin 12 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettuja toimia ovat paitsi tahalliset toimet myös ne toimet, jotka eivät ole tahallisia (ks. em. asia komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomion 73–79 kohta). Kun yhteisön lainsäätäjä ei ole

rajannut direktiivin 12 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädettyä kieltoa tahallisiin toimiin — toisin kuin se on tehnyt kyseisen artiklan a–c alakohdassa tarkoitettujen toimien osalta — se on osoittanut halukkuutensa antaa lisääntymis- tai levähdyspaikoille suurempi suoja sellaisia toimia vastaan, jotka heikentävät tai hävittävät niitä. Kun otetaan huomioon niiden luonnon monimuotoisuuden suojelua koskevien tavoitteiden merkitys, joiden toteuttamiseen direktiivillä pyritään, ei ole millään tavalla suhteetonta, että 12 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädettyä kieltoa ei ole rajattu tahallisiin toimiin.

- 56 Väite, joka perustuu siihen, että direktiivin 12 artiklan 1 kohdan d alakohtaa ei ole pantu asianmukaisesti täytäntöön, on näin ollen hyväksyttävä.

Neljäs väite

- 57 Komissio moittii Saksan liittotasavaltaa siitä, että se on BNatSchG 2002:n 43 §:n 4 momentissa säätänyt kyseisen lain 42 §:n 1 momentissa säädettyihin kieltoihin kaksi poikkeusta, joissa ei oteta riittävästi huomioon niitä edellytyksiä, joista direktiivin 16 artiklassa hyväksytyt poikkeukset riippuvat. Komissio viittaa tältä osin täsmällisemmin Saksan oikeudessa lajien suojelujärjestelmien osalta tehtyihin poikkeuksiin, jotka koskevat BNatSchG 2002:n 19 §:n mukaisesti hyväksytyn toimenpiteen täytäntöönpanotoimia ja kyseisen lain 30 §:n nojalla hyväksytyjen toimenpiteiden toteuttamista.

- 58 Saksan hallitus vastaa tähän, että ne toimenpiteet, joita BNatSchG 2002:n 43 §:n 4 momentissa säädetyt kaksi poikkeusta koskevat, edellyttävät hallinnollisia päätöksiä, joita tehdessään toimivaltaisten viranomaisten on joka tapauksessa noudatettava direktiivin 16 artiklassa säädettyjä edellytyksiä.

- 59 Tältä osin on huomautettava, että direktiivin johdanto-osan neljännessä ja yhdenneistöistä perustelukappaleesta ilmenee, että uhanalaiset elinympäristöt ja lajit ovat osa yhteisön luonnonperintöä ja että niihin kohdistuvat uhat ovat usein maiden rajat ylittäviä, joten suojelutoimenpiteiden toteuttaminen on kaikkien jäsenvaltioiden yhteisellä vastuulla. Tämän johdosta direktiivin tarkka täytäntöönpano on erityisen tärkeää senkaltaisessa tapauksessa, josta nyt on kyse ja jossa yhteisen luonnonperinnön hallinnointi on uskottu kullekin jäsenvaltiolle (ks. em. asia komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomion 25 kohta).
- 60 Tästä seuraa, että kun on kyse direktiivistä, jossa vahvistetaan monimutkaisia ja teknisiä sääntöjä ympäristöoikeuden alalla, jäsenvaltioiden on erityisesti huolehdittava siitä, että niiden lainsäädäntö, jonka tarkoituksena on varmistaa tämän direktiivin täytäntöönpano, on selkeä ja täsmällinen (ks. em. asia komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomion 26 kohta).
- 61 Vaikka näin ollen niiden kahden poikkeuksen osalta, joista nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa on kyse, on tehtävä hallinnolliset päätökset, joita tehdessään toimivaltaiset viranomaiset itse asiassa noudattavat niitä edellytyksiä, joista poikkeuksen hyväksyminen direktiivin 16 artiklan mukaan riippuu, on todettava, että BNatSchG 2002:n 43 §:n 4 momentissa ei aseteta oikeussääntöjä, jotka olisivat kyseisellä 16 artiklalla toteutetun poikkeusjärjestelmän mukaisia. Kyseisen kansallisen oikeuden säännöksen mukaan näiden kahden poikkeuksen myöntäminen ei nimittäin riipu kaikkien direktiivin 16 artiklassa säädettyjen edellytysten täyttymisestä. Tältä osin on riittävää korostaa, että BNatSchG 2002:n 43 §:n 4 momentissa säädetään kyseisten poikkeusten hyväksymisen ainoaksi edellytykseksi se, että tällä ei tahallaan häiritä eläimiä, niiden pesimis- tai hautomisalueita, elinympäristöä tai suojapaikkoja, eikä myöskään erityisesti suojeltuja kasvilajeja.
- 62 Väite, joka perustuu siihen, että direktiivin 16 artiklaa ei ole pantu asianmukaisesti täytäntöön Saksan oikeudessa, on näin ollen hyväksyttävä.

Viides väite

- 63 Komissio viittaa PflSchG:n 6 §:n 1 momenttiin, jossa kielletään kasvinsuojeluaineiden käyttö, jos on odotettavissa, että siitä aiheutuu haitallisia vaikutuksia ihmisten tai eläinten terveydelle tai pohjavedelle taikka että sillä on muita vakavia haitallisia vaikutuksia erityisesti luonnon tasapainolle, tämän käsitteen kattaessa myös PflSchG:n 2 §:n 6 momentissa tarkoitettut eläin- ja kasvilajit. Komissio väittää, että Saksan liittotasavalta ei ole tällä kiellolla pannut direktiivin 12, 13 ja 16 artiklaa täytäntöön riittävän selkeästi.
- 64 Saksan hallitus katsoo, että kyseinen väite ei ole perusteltu, ja korostaa, että komission tarkoittama säännös sisältää yleisen kiellon, joka mahdollistaa direktiivin 12 ja 13 artiklassa säädettyjen kieltojen noudattamisen. Se viittaa myös siihen, että PflSchG:n 6 §:n 1 momentin mukaan kasvinsuojeluaineita on käytettävä hyvän ammattikäytännön mukaisesti ja että toimivaltainen viranomais voi määrätä toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen kyseisessä säännöksessä mainittujen edellytysten täyttämiseksi.
- 65 Kuten tämän tuomion 60 kohdassa on huomautettu, jäsenvaltioiden on luontodirektiivin osalta erityisesti huolehdittava siitä, että niiden lainsäädäntö, jonka tarkoituksena on varmistaa tämän direktiivin täytäntöönpano, on selkeä ja täsmällinen.
- 66 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan direktiivin 12, 13 ja 16 artikla muodostavat yhtenäisen normikokonaisuuden (ks. em. asia komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomion 112 kohta). Kyseisissä 12 ja 13 artiklassa jäsenvaltiot veloitetaan ottamaan käyttöön eläin- ja kasvilajeja koskeva tiukka suojelujärjestelmä.

- 67 On huomautettava, että kun PflSchG:n 6 §:n 1 momentissa esitetään tapaukset, joissa kasvinsuojeluaineiden käyttö on kielletty, siinä ei esitetä selkeästi, nimenomaisesti ja tiukasti direktiivin 12 ja 13 artiklassa säädettyjä kieltoja, jotka koskevat suojeltujen lajien häiritsemistä.
- 68 Ei erityisesti vaikuta siltä, että kielto käyttää kasvinsuojeluaineita, jos on odotettavissa, että siitä aiheutuu vakavia haitallisia vaikutuksia luonnon tasapainolle, olisi yhtä selkeä, täsmällinen ja tiukka kuin direktiivin 12 artiklan 1 kohdan d alakohdassa säädetty kielto heikentää suojeltujen eläinlajien lisääntymis- tai levähdyspaikkoja tai direktiivin 13 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetty kielto hävittää suojeltuja kasvilajeja tahallisesti luonnosta.
- 69 Viides väite on näin ollen ollen hyväksyttävä siltä osin kuin se koskee direktiivin 12 ja 13 artiklaa.

Kuudes väite

Asianosaisten lausumat

- 70 Komissio moittii Saksan liittotasavaltaa siitä, että se on rikkonut direktiivin 12 ja 16 artiklaa jättäessään ilmoittamatta komissiolle kalastusta koskevan lainsäädännön säännökset tai jättäessään varmistamatta, että nämä säännökset sisältävät riittävät kalastusta koskevat kiellot.

- 71 Komissio väittää, että kalastusta koskeva lainsäädäntö ei ole direktiivin mukaista kolmessa osavaltiossa. Kala, joka tunnetaan tieteellisellä nimellä coregonus oxyrhynchus, ei siten kuulu Baijerissa lajeihin, jotka ovat suojeltuja ympäri vuoden. Tämä sama laji, samoin kuin unio crassus -niminen simpukka, ei ole suojeltu Brandenburgissa. Bremenin osavaltion lainsäädännössä luettelo kalastusta koskevista kielloista ei puolestaan sisällä kolmea lajia, joiden pitäisi olla suojeltuja kyseisessä osavaltiossa, eli kahta edellä mainittua lajia ja acipenser sturio -nimistä kalaa. Lisäksi siinä nimenomaisesti hyväksytään sellaisten viimeksi mainittuun lajiin kuuluvien yksilöiden kalastus, joiden pituus on vähintään 100 cm, ja sellaisten coregonus oxyrhynchus -lajiin kuuluvien yksilöiden kalastus, joiden pituus on vähintään 30 cm. Lisäksi mitään tietoa ei ole saatavilla mahdollisista kalastusta koskevista kielloista Berliinin, Hampurin, läntisen Etu-Pommerin, Ala-Saksin, Nordrhein-Westfalenin, Saarín, Saksin ja Saksi-Anhaltin osavaltioissa. Ei siis voida katsoa, että näiden osavaltioiden lainsäädäntö sisältää kalastusta koskevat kiellot, jotka riittävät täyttämään direktiivin 12 ja 16 artiklan säännökset.
- 72 Saksan hallitus väittää, että vaikka liittovaltion oikeuden säännöksissä osavaltiot oikeutetaan laatimaan erityissäännökset kalastusoikeuden alalla, viimeksi mainittuja säännöksiä on kuitenkin tulkittava direktiivin mukaisesti. Jos kalastusta koskevat osavaltioiden säännökset olisivat ristiriidassa kala- ja simpukkalajien suojelun kanssa, johon yhteisön oikeudessa veloitetaan, kyseiset säännökset olisivat mitättömiä sen takia, että ne ovat liittovaltion oikeuden vastaisia. BNatSchG 2002 on tässä mielessä laki, joka menee osavaltioiden oikeuden edelle. BNatSchG 2002:n 42 §:n 1 momentin 1 kohdassa asetettua kalastusta koskevaa kieltoa, joka koskee myös direktiivin liitteessä IV mainittuja lajeja, voidaan siis soveltaa. Näin ollen ei ole tarpeen ilmoittaa tätä koskevista osavaltioiden säännöksistä.
- 73 Kyseinen hallitus ilmoittaa varmistavansa, että kalastusta koskevat osavaltioiden säännökset muutetaan pikaisesti siltä osin kuin ne eivät täytä direktiivissä ja liittovaltion oikeudessa asetettuja edellytyksiä, kuten asia on esimerkiksi komission riitauttaman Bremenin osavaltion lainsäädännön osalta.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 74 Käsiteltävänä olevassa tapauksessa on selvää, että direktiivin liitteessä IV olevassa a kohdassa mainitut *coregonus oxyrhynchus*, *unio crassus* ja *acipenser sturio* ovat Saksassa esiintyviä lajeja.
- 75 Ne on direktiivin 12 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla näin ollen sisällytettävä tiukkaan suojelujärjestelmään, jossa kielletään kaikki näiden lajien yksilöitä koskeva tahallinen pyydystäminen tai tappaminen luonnossa.
- 76 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä Baijerin osavaltion lainsäädännössä hyväksyttiin muun muassa kalojen pyydystys ympäri vuoden niin kauan kuin kalastusta koskevia kieltoja ei ollut annettu. Kalastusta koskeva kielto ei kuitenkaan koskenut *coregonus oxyrhynchus* -lajia. Kalastusta koskeva kielto ei koskenut kyseistä lajia eikä liioin *unio crassus* -lajia Brandenburgin osavaltiossakaan. Bremenin osavaltion lainsäädännön osalta Saksan hallitus on puolestaan myöntänyt, että se ei ollut direktiivin mukainen.
- 77 Vaikka on totta — kuten Saksan hallitus on huomauttanut — että BNatSchG 2002:n 42 §:n 1 momentissa kielletään erityisesti pyydystämästä ja tappamasta tiukkaan suojelujärjestelmään kuuluvia eläinlajeja, kuten tämän tuomion 74 kohdassa mainittuja lajeja, kyseisen liittovaltion lain 39 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan kyseisen osan säännökset eivät kuitenkaan vaikuta eläintensuojelua, metsästystä ja kalastusta koskevan lainsäädännön säännöksiin. BNatSchG 2002:n 42 § sisältyy kuitenkin tähän osaan.

- 78 Näin ollen on todettava, että Saksassa voimassa oleva lainsäädäntö, joka sisältää samanaikaisesti sekä yhteisön oikeuden vastaisia alueellisia säännöksiä että kyseisen oikeuden mukaisen liittovaltion säännöksen, ei ole nyt käsiteltävänä olevassa tapauksessa kyseessä olevien kolmen eläinlajin osalta omiaan takaamaan direktiivin 12 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädettyä tiukkaa suojelua tehokkaasti, selkeästi ja täsmällisesti siltä osin kuin kyse on kiellosta, joka koskee kaikkea näiden lajien yksilöiden tahallista pyydystämistä tai tappamista luonnossa.
- 79 Käsiteltävänä olevassa tapauksessa Saksan lainsäädäntö ei ole direktiivin 12 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukainen ja se ei vastaa direktiivin 16 artiklassa säädettyjä poikkeusten myöntämisedellytyksiä.
- 80 Mitä tulee muiden osavaltioiden kalastusta koskeviin säännöksiin, joita ei ole ilmoitettu komissiolle, ei voida todeta, että ne eivät täytä direktiivin 12 ja 16 artiklan säännöksiä, sillä mitään tietoa ei ole saatavilla mahdollisista kalastusta koskevista kielloista näissä osavaltioissa, etenkin kun — kuten tämän tuomion 77 kohdassa on huomautettu — BNatSchG 2002:n 42 §:n 1 momentin 1 kohdassa kielletään *coregonus oxyrhynchus*-, *unio crassus*- ja *acipenser sturio* -lajeihin kuuluvien yksilöiden pyydystäminen ja tappaminen.
- 81 Tältä osin on huomautettava, että direktiivin 23 artiklan 3 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säädökset kirjallisina komissiolle. Komissio ei kuitenkaan ole nojautunut kanteessaan tähän säännökseen.
- 82 Tästä seuraa, että kuudes väite on hyväksyttävä tämän tuomion edellisissä kohdissa esitetyissä rajoissa.

83 Tämän johdosta on todettava, että koska Saksan liittotasavalta

- ei ole säätänyt, että direktiivin 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen erityisten suojelutoimien alueiden ulkopuolella toteutettujen tiettyjen hankkeiden vaikutukset alueeseen on arvioitava direktiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisesti riippumatta siitä, ovatko nämä hankkeet sellaisia, että niillä saattaa olla merkittävä vaikutus erityisten suojelutoimien alueeseen

- sallii päästöt erityisten suojelutoimien alueelle riippumatta siitä, ovatko nämä päästöt sellaisia, että niillä saattaa olla merkittävä vaikutus kyseiseen alueeseen

- on jättänyt lajien suojelua koskevien säännösten soveltamisalan ulkopuolelle tiettyjä suojeltuihin eläimiin kohdistuvia tahattomia vahinkoja

- ei ole taannut direktiivin 16 artiklassa tarkoitettujen poikkeusten myöntämisedellytysten noudattamista alueiden suojelun kanssa yhteensopivina pidettyjen tiettyjen toimenpiteiden osalta

- on antanut kasvinsuojeluaineiden käyttöä koskevia säännöksiä, joilla ei riittävästi oteta huomioon lajien suojelua, ja

- ei ole varmistanut, että kalastusta koskevat säännökset sisältävät riittävät kalastusta koskevat kiellot,

se ei ole noudattanut direktiivin 6 artiklan 3 kohdan sekä 12, 13 ja 16 artiklan mukaisia velvoitteitaan.

Oikeudenkäyntikulut

- 84 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut, että Saksan liittotasavalta veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ja koska viimeksi mainittu on hävinnyt asian, se on veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) — Koska Saksan liittotasavalta ei ole säätänyt, että luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta 21 päivänä touko-kuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/43/ETY 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen erityisten suojelutoimien alueiden ulkopuolella toteutettujen tiettyjen hankkeiden vaikutukset alueeseen on arvioitava direktiivin 6 artiklan 3 ja 4 kohdan mukaisesti riippumatta siitä, ovatko nämä hankkeet sellaisia, että niillä saattaa olla merkittävä vaikutus erityisten suojelutoimien alueeseen
- koska se sallii päästöt erityisten suojelutoimien alueelle riippumatta siitä, ovatko nämä päästöt sellaisia, että niillä saattaa olla merkittävä vaikutus kyseiseen alueeseen

- koska se on jättänyt lajien suojelua koskevien säännösten soveltamisalan ulkopuolelle tiettyjä suojeltuihin eläimiin kohdistuvia tahattomia vahinkoja

- koska se ei ole taannut direktiivin 92/43 16 artiklassa tarkoitettujen poikkeusten myöntämisedellytysten noudattamista alueiden suojelun kanssa yhteensoveltuvina pidettyjen tiettyjen toimenpiteiden osalta

- koska se on antanut kasvinsuojeluaineiden käyttöä koskevia säännöksiä, joilla ei riittävästi oteta huomioon lajien suojelua, ja

- koska se ei ole varmistanut, että kalastusta koskevat säännökset sisältävät riittävät kalastusta koskevat kiellot,

se ei ole noudattanut direktiivin 92/43 6 artiklan 3 kohdan sekä 12, 13 ja 16 artiklan mukaisia velvoitteitaan.

2) Saksan liittotasavalta veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset

